

A kapcsolati viszonyok téri szerveződésének vizsgálata

Pohárnok Melinda

PTE BTK Pszichológiai Intézet, Pécs, Ifjúság útja 6. 7624
pomel@freemail.hu

Kulcsszavak: narratív pszichológiai tartalomelemzés - interaktív tér -
kapcsolati viszonyok - „közelítés-távolítás“-modul

A narratív pszichológiai tartalomelemzés módszerével megragadhatóak az elbeszélések olyan inherens, strukturális jellegzetességei, amelyek pszichológiai jelentéstartalommal bírnak. Abból a feltevésből indulunk ki, hogy az elbeszélői perspektíva és az idő dimenziója mellett ilyen jellegzetességnek tekinthető az elbeszélések szereplői közti téri viszonyok változása, mintázata. Feltételezzük, hogy létezik egy olyan interperszonális vagy interaktív tér, amely mindig az én és a másik viszonya alapján szerveződik: a tér két végpontját az én és a másik adja meg, és egymás viszonyában való mozgásuk a kapcsolat alapvető sajátságának tekinthető. Az én és a másik viszonya leírható egyrészt konkrét, fizikai térben való mozgásokkal: a felé (vele) – tőle (nélküle) dimenzióban. Másrészt az interaktív tér interszubjektív aspektusában: megosztottság (megértés) – megosztottság hiánya (nem-megértés) állapotaiban. A tárgyakapcsolati elméletek (Mahler, 1975) és a szelf-fejlődés elméletei (pl. Stern, 2002) szerint ez a dimenzió jelentős szerepet tölt be a korai kapcsolati- és szelf-szerveződésben. Az élettörténeti elbeszélésekben így alapvetővé válik az én és a jelentős másik/mások téri-kapcsolati viszonyainak elmezése. Ennek érdekében folyik a - Morphologic Kft. Által kifejlesztett - LintagTi szoftveren belül egy „Közelítés-Távolítás“ modul kidolgozása a kutatócsoportban. A modul adott igei kategóriák – ún. „viszony igeik“ – és adott főnévi kategóriák – jelentős másokra utaló főnevek – együttes kezelését teszi lehetővé. Így Közelítés – Távolítás igei csoportok, mint szövegkódok azonosítására alkalmas. A corpusban végül az AtlasTi szoftver segítségével nyílik mód a Közelítés-Távolítás kódok használatára és mintázataiknak vizsgálatára. A mintázatok a kapcsolatszerveződés, kapcsolatszabályozás pszichológiai változójának felelnek meg. A prezentációban néhány példán keresztül mutatjuk be a modul működését.